

برنجی سنه — نسخہ ۲۵

چهارشنبه

صحیفہ ۹۷

بر نسخہ سی ۱ غرو شد در .

—o—o—o—

مرکزی ابو السعود جادہ سندہ ۱۸ نومرولو دکاندر .
کوندریلہ جک اوراق معلم نامنہ اورایہ کوندریلیدر .
پوستہ اجرقتی ویرلماش مکاتیب قبول اولنماز .

مجموعہ کتب

بر نسخہ سی ۱ غرو شد در .

—o—o—o—

استانبول ایچون آہونہ یازماز . بوغاز ایچی داخل اولدیغی
حاندہ خارج ایچون بر سنہ لک آہونہ بدلی — پوستہ
اجریتلہ برابر — یاریم عثمانلی لبراسیدر .

فی ۱۶ رجب سنہ ۱۳۰۵

(معارف نظارتک رخصتیلہ ہفتہ دہ بردفعہ نشر اولنور)

فی ۱۶ مارت سنہ ۱۳۰۴

— اختیار — (حدتله)

الله الله! ...

— کوزل قیز — (رحمانه)

اوستی قارلاندی!

— اختیار — (قالقمغه طاورانهرق)

مرحت یوقی؟ آه! ...

— دیگر قیزلر — (خنداخذند)

یوقدر یوق!

— اختیار — (کوچ اله قالغار . چهره

چایق)

طاشه کلش بلده ... چوقدر چوق!

چوق جفا ایتمیکر ...

— چرکین قیز — (اختیارک یانه صوقبلهرق)

امان عفو ایت!

— اختیار — (غضوبانه)

الو برر غیری ... کیت باشدن کیت!

(طوبالابهرق یوریمکه باشلار)

— قیزلر — (قار طوبالری اللرنده -

پکدیکره)

آهلم هایدی! ...

— اختیار — (سرعتله صاوصق ایستیه رنک)

آتمیک دیورم! ...

(قیزلر طوبالری بردن آتارلر - برسی اختیارک اکسه سته تصادق ایدر)

— اختیار — (یوینی اچیری چکهرنک)

قستم مش، بوکونده طوب یورم!

— دیگر قیزلر — (نلاش اله)

قاجور، قاجدی! ...

— کوزل قیز — (جدی)

پک یازق بالله!

— دیگر قیزلر — (مستریانه - کوزل قیزه)

یوقسه سودکی؟ ...

— اختیار — (کوشه باشی طولاشیرنک)

کچ اولیدم آه! ...

— — — — —

— مستفیض —

— ۱۰۱ —

ینه بو رومانک [*] اشخاصندن «غاستون» - که زنکین،

هرجایی بردی قانلیدر - بر آردلی امیریابه عاشق کچندیکی حالد

صکره دن «سیستا» نامی و بریدی قیزی سور.

سیستا دیرک: پک کوزل اما امیریادن آرتق واز کچدیکیکری

نصل بیلهیم؟ کندیسنه برتیرانامه یازمیسکرکه وسوسدن قورسینه

[*] امیل ریشبورگ «له زاموروز دوپاری» رومانک.

بیلهیم. هادی بن سویلهیم ده سز یازکر. آدکر قلمی الکزه باقم! غاستون بر آرترد کوسترسه ده مقاومت ایدم من، خامه بدست اولور. قیز بوجه آتی سویلر. غاستون یازار:

«کوزلم!

» آرتق سنی سومیورم.

«قاب بشر بویه یارادلمشدر: مرور زمان ایله یوریاور.

» اوصانیر. ایکی سنه دن بری سویلیوروز. آرتق الویر! ...

«نه زمان «چوق اولدی!» جمله استغالیه سنی تلفظ ایدم چک

» دیه بر برمنی بکله یوب طوریمه! ... سکا حریکی اعاده ایله

» کندی حریتمی استرداد ایدم. سن ده نیم کی حرکت ایت:

» بشقه بریستی سو. سنکله مناسبت پیدا ایتدیمک زمان یارسده

» بولنان قیزلرک الک کوزانی محبوه انحاز ایتک آرزوسنده بولندیم

» سولش ایدم. ایله ایسه سنی نیچون ترک ایتدیمکی صورمه! ...

» یو یازیلیر شیمی؟ یازمازک کج کورینور اما آدمه یازدیرلر! ...

— ۱۰۲ —

سیستانک اولکی اسمی «لوئیز» در.

غاستون - بالاده کی یازیمیلیق مرته سینه ارتقا ایتزدن اول

دلده دمی اولدینی لوئیزی حیل ایله کندی دایر سنده برتها

اوطه یه جلب ایتدکن صکره اچیری کیره رنک طامدن دوشرجه.

سنه عرض عشق ایدر.

او وقت قیز غاستونی کلات آیه ایله ترذیل ایدمک اوطه دن

چیقار کیدر:

«اوت، زنکینسکر، فقط بوندن اون قات دها زنکین اولسه کر

» لوئیز شو اوطه دن آلی آچیق اولدینی حالد چیقوب کیده جکدر! ...

«آه! بزه ثروت وار، آده ضرورت - بزه اصالت وار،

» آده خساست دیرک خلقت قیزی قولایچه اله کتیره بیلیرمی

» ظن ایدیورسکر، افندی؟ ... برفقیر قیزی ناچار براقق

» ایچون بویه آلاچقه سینه طوزاقلر قورمق کافیدر صانیرسکر؟ ...

» افندی! پک فنا برصورتده آلداندیکر! ... غاستونلرک بشون

» تروتلری بریره کلسه برفقیر لوئیزک ناموسنه دکر افندی! ...

» بویه حالرده بو لحکر آلاچاقلرکدن بشقه برشیدن ایلری کلور! ...

لوئیز بوسوزلری سویلرکن غاستونک، اوزرینه هجوم ایتک

ایستدیکنی آکلایچه رافک اوزرنده طور مقده اولدینی اوطه

کوردیکی قینسر خجری قاشمش آلمشدر.

کال مظفریته اوطه دن چیقارکن خجیر انده ایدی.

غاستونک یوقدر تحقیر آدن صکره ینه لوئیزه چیلدرسه یه

عاشق اولسنه نه دینلیر؟ ...

زامنیزده ایله لوئیزل آرحه ایدسه بویه غاستونلر چوقده در.

— — — — —

مکتب حقوق درسبرنگ خلاصه می:

— ۳۵ —

«لک» — «لق» — «دان» — «زار» — «سار» — «ستان»

«ی» — «یت»

«لک» ایله «لق» ترکی، «یت» عربی، باقیسی فارسیدر. جملهسی اواخر استایه لاحق اولور.

«لک» حرکت اخیرهسی خفیف اولان کلمه، «لق» حرکت اخیرهسی ثقیل اولان کلمه مخصوصدر.

کتابنده تلفظ عامیانه اعتبار اولماز. مثلاً «خسته» کلمهسی حرکت خفیفه ایله بیتن کاتدن ایکن محاورده حرکت ثقیله ایله استعمالنه نظر آخیره «لق» کتیرله «لک» خسته «لق» یازیلار. «هفته» — «هفته» کلمهسی ده بویهدر.

«لک» ایله «لق» باشلیجه آتی وجه ایله استعمال اولور:

۱ — «لک» و یا «لق» ایله بیتن مصدرله مخصوص اولق اولور ادات تأکید اولور:

«سولنلک» — «یازماق».

ضرورت مس ایدیکجه مصدرله بوادات کتیرلماک اولادر.

مثلاً «اوقومق» دیمک وار ایکن — لسانه بدرجه قدر اولسون ثقلت و بره جکی جهته — «اوقوملق» دینلایدیر. اما «اوقوما» مقنعه دینک ضروریدر. چونکه «اوقومامه» دینسه آدن ده ثقیل دوشر. «اوقومامعه» دیمک ایسه معتدر. [*]

انتباس دخی بویهدر معذرت اوله بیایر. مثلاً انشی نکلهمه «کیتهم» دیمکدن «کتیکلکم» دیمک اولی کوریلور. بو «کیتهم» ایله مضارع اولان «کیتهم» بیننده تلفظیه فرق اولماسی مخاطبک ذهنی تشویش ایده بیایر. یازیده دخی — استیثی جهتیه — صورت تأکیدیه ترجیح اولور.

«سولنلری» — «یازملری» قیلنسدن اولان تعبیراته بدل «سولنکلری» — «یازملری» دینلیدیکی «سولنکلکلی» — «یازملقلری» دخی دینلر. بورالره عائد بعض مسائل «مصدر» بحثده ایضاح اولنه جقدیر.

۲ — اسم مصدر اداتی اولور:

«کاتیلک» — «لالاق» — «دابرک» — «نادانلق» — «کوزلک» — «یازماق».

معنای مصدری قبول ایدن سائر استلرده لاحق اوله بیایر. مثلاً «درویشه عباسی یورغاناق ایدر» دینلیر.

فی الاصل مصدر اولان کلمهده — حاصلی تحصیل قیلندن اوله جنی ایچون — الحاقی جاژ اولماز. «امامت» — «نیابت» — «خیانت» — «مقامنده» — «امامتک» — «نیابتک» — «خیانتک» دینلهمن. «شرنلک» ده

['] فضولی: «بولدی بو صحتکجه صحتدن بقیندر اولمک»

مصرانده «اولمک» ی — شمدهی شویه مغایر اولور — «اولمکلک» — «مقامنده ایراد ایشدر».

بویهدر. چونکه «شرت» شریک معنائه اسم مصدردر. حتی موسم جوانیده انسانده طبیی اولان شطارته «شره الشباب» تعبیر اولور.

«یارارق» — «یارامازلق» — «نزلک» — «تعبیرلرندکی مضارع صفت حکمنددر». «نزلک» — «نیلمازلک» صورنده استعمالی — نیک بلا موجب تکرری جهتیه — طوغری دکادر. فاح دوری شعراسندن مشهور احمد باشانک:

«احمد عجمی جنت کو بکدن اولسه دور»

«نزلک ایله آدم آلدن ندر چیقار»

ییتی بویهدر ایراد ایدیلجهک شواهدندر.

اسلافک:

«قالدم قارا کو کچیده بارانلر ایچنده»

کی سوزلندن آکلاشلدینی اوزره «قاراق» تعبیرنک اصلی «قاراق» در. صکره دن تخفیف ایدیلرک صفت مقامنده قوللانیلش.

بعض ادوات ایله پایلان صفتلرده لاحق اولور:

«اولیلک» — «قیدسزلق».

۳ — اسم مکان اداتی اولور. بوحالده اکثریا کثرت افاده ایدر. مثلاً کلی جوق اولان بره «کلک»، طاشی جوق اولان بره «طاشاق» دینلیر.

«آکیلک» — «حالیق» دخی بویهدر. بعضاً — «قاووقلق» — «کبی» — معنای کثرتی متضمن اولماز.

«ایکنلک» — «طوزلق» — «قاشیقلق» — «کیلری ده اسم مکان قیلندندر. بونلردهکی ادانه «ادات طرف مکان» دخی دینله بیایر.

۴ — ادات تخصیص اولور. بوطاقه «ادات نسبت» دیمکده مناسبت آلیر. مثلاً یازده، قیشه، کچیه، بارامه مخصوص و یا منسوب اولان البسمه «یازلق» — «قیشلق» — «کچیلک» — «باراملق» تعبیر اولور. «کوزلک» — «بوزلک» — «سینلک» — «جینلک» — «یاغورلق» — «بشلک» — «اوللق» — «بکرملک» — «آتشلق» دخی بونوعندر. [*] ۵ — ادات لایق اولور. مثلاً کلین اولغه لایق بر قیزه «کلینلک» دینلیر. بوندهکی «لک» — «برنه کوره» — اسم مصدر و یا تخصیص اداتی ده اوله بیایر. [**]

«بالیق» — «اوغللق» ده بویقلندندر. فقط بونلردهکی «لق» اسم مصدر اداتی دخی اوله نیلکله برابر ادات تخصیص اوله ماز.

«لک» — «کافی حرکتجه» — «کاف ایله بیتن سائر الفاظ ترکیده اولدینی وجهه ایله» — «کاف فارسیه کی اوقونور» — «لق» — «کافی حرکتجه» — «کاف ایله بیتن سائر الفاظ ترکیده اولدینی وجهه ایله» — «غیه قاب اولور». [***]

[*] «آتشلق» آتش یاشنده دیمک اولسهده بونوعندندر.

[**] «کلینلک البسه» — «کلینلک حالی» — «کبی».

[***] معروف فوشلرک اسمی اولان «کلک» — «جوللق» — «دکی» — «لک» — «لق» نفس کلندن اولدیغندن هیچ برعنايه دلالت ایتز.

۶ - ادات مقدار اولور:

«برساتلك مسافه - ايكي كونلك بول - اوج كونلك عمر - اون يارملك - يكرمي غروشاق - قرق سنملك.»
 فارسیده بو معنای مفید اولان های رسمیه لسانزده بعضاً قوللانیلار. مثلاً «طفل يك شه» برکجهلك چوجق ديمکدر. ضیا پاشانک:

(ای مفتخر دوات يك روزه دنیا)

خطای مشهوردر.

ناید:

(دوروزه کردشی بوقدر بوق خاطرخواه)

کبی سوزلر يك چوقدر.

بو آلتنجی قسم دردنجی قسمه ارجاع ایدیلایبار.

«دان» - ادات ظرف مکندر. مثلاً «تمکدان» طوزاق، «آشمدان» آتشك دیمکدر. بوندن آکلاشیلیر که «بخوردان» - گلابدان» دیجک یرده «بخورداناق» - گلابداناق» دیمک غلطدر. بر معنای دلالت ایدن ایکی اداتک اجتماعی فصل جائز اوله یلایر؟ اما «شمعداناق» بویه دکدر. چونکه «شمعدان» شمعک، «شمعداناق» ده شمعدانک یریدر.

«دان» بیلک معنای اولان «دانستن» مصدرندن امر حاضر اولنجه ادات اولماز.

«زار» - اسم مکان اداتیدر. کثرت افاده ایدر. مثلاً «کلزار» کلالک، «خزابهزار» و برانلک دیمکدر. «زار» نالان معنا سنه اولنجه ادات اولماز. وجدینک شوییتی ایکسینی جامعدر:
 (هوا خوش هرطرف کلزار بلبل زار کل خندان)
 (بواسباب جنونی سیر ایدن دیوانه اولمازمی)
 «زار» دن مخفف اوله رق ضعیف معنای اولدینی وقت دخی بویه در:

(جسم زارم خاکده پنهان اولنجه ایستقم)

(برزمان اولسون «ضیا» علده نام یادار)

«سار» - زار کیدر. فقط آز استعمال اولنور. «شاحسار» داللق، «کوهسار» طاعلق دیمکدر. بونلر مطلقا دال، طاعق معنا لرینده قوللانیلایر. «رخسار» کله سنده ایسه «سار» که همان هیچ حکمی بوقدر.

«سار» «سر» کبی باش معنای سنده کایر. بوحالده ادات اولماز. «تکونسار» سرنگون ایله مرادقدر. معروف حیوانک اسمی اولان «سکسار» ده بوقیلدندر. کوپک باشی دیمکدر. [*] «سار» که بومعاده ترکیبست استعمالی اندردر. [**]

[*] رسم زالك کرزیه «کوسر» دینلیدی کبی «کوسار» دخی دینیلیر. اوکوز باشی دیمکدر.

[**] «کوبد آن رجور ای یاران من»
 «جیست این شمشیر برسان من»

«حضرت مولانا»

«ستان» - زار کیدر. سینک کسریله و یا سکونیه استعمال اولنور. سین فی الاصل مکسوردر. آخرنده «و» حرف مدی و یا های رسمیه بولنجان کلمه لاحق اولنجه سینک کسره سی ماقبلده نقل اولنیهلر کبی ایفا دخی اوله یلایر. «ترکستان» - ریگستان» کیلرده صورت اولی اختیار ایدیلیر. «گکستان» - نیستان» کیلرده صورتین بخور اولنور:

(کاستانک بر طولو پماندر هر برکلی)

«شیخ الاسلام عی»

(چیقاردم ذوقی بنده بوکون سیر کاستانک)

«سینلزاده وهی»

«و» ایله بیتن کلمه لاحق اولنجه سینک حرکتی اسقاط ایدیلیر. «ه» ایله بیتن کلمه لاحق اولنجه ایفا اولنور:
 «بوستان» - لالهستان»

یاز دیمک اولان «تابستان» ایله قیش دیمک اولان «زمستان» ده «ستان» ادات اسم زماندر. «تاب» حرارت، «زم» برودت معنایدر.

«ستان» آلق معنای اولان «ستادن» مصدرندن امر حاضر اولنجه ادات اولماز.

«ی» - مخفف اوله رق - اسم مصدر اداتیدر. اسماء اجناس ایله صفاته الحاق اولنور. مثلاً «دوستی» دوستاق، «شاعری» شاعرلک دیمک اولور. «بندکی» نادانی» ده بوقیلدندر. عربی، فارسی یاه نسبت ایله فارسی یاه لیاقدن آریجه بحث اولنه جقدر.

«یت» - یاه مشدده ایله تادن عبارت اوله رق کذلک اسم مصدر اداتیدر. بوده اسماء اجناس ایله صفاته الحاق اولنور. مثلاً «انسانیت» انساناق، «جاهلیت» جاهلک دیمک اولور. بو تا عرییده تاه قصیره در. «الانسانیه» - الجاهلیه» دینیلیر. بزجم قاعدیسنه اتباعاً آتی تاه طویله صورتنده استعمال ایدرز.

«لک» لاق» هم ترکی، هم عربی، هم فارسی کلمه لر - «دان» - زار - سار - ستان - ی» یالکر عربی، فارسی کلمه لر - «یت» آتیق مصدر اولیان عربی کلمه لاحق اولور.
 «امیت» جمعیت - انیسیت» کلمه لر - لسانزک احتیاجنه منی - قبول اولنشدر. «عاویت» - جدیت - قدسیت» کلمه لریده بویه در. [*]

[*] منطق و کلام مؤلفی هو وهی و کم و کیف و حیث کلمه لرندن معنای مصدری استفاده» چون آنلری (هویت) و (ماهیت) و (کیفیت) و (جینیت) بایتملردر.

«ذهنی اقدی - المنتخبین»

→→→→→

معلم ناجی

(۱. ماریان). شرکت مرتبیه مطبعی - بابنالی چاده سنه نومر ۵۲

